

فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری

صفحه‌ی اصلی وب سایت مجله:

www.jqe.scu.ac.ir

شاپا الکترونیکی: ۴۳۷۱-۲۷۱۷

شاپا چاپی: ۵۸۵۰-۲۰۰۸

دانشگاه شهید چمران اهواز

ارزیابی نقش مدیریت ریسک خانوار در رشد اقتصادی: شواهدی از کشورهای منتخب عضو سازمان همکاری اسلامی با تأکید بر ایران

فرزام سجادیه خواجوی *، صادق بختیاری **، سارا قبادی ***

* دانشجوی دکتری رشته علوم اقتصادی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

ایمیل: sajjadiehfarzam@gmail.com

** استاد گروه اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول).

ایمیل: bakhtiari_sadegh@yahoo.com

[0000-0001-6476-8009](https://orcid.org/0000-0001-6476-8009)

آدرس پستی: ایران، استان اصفهان، اصفهان، خیابان جی شرقی، ارغوانیه، بلوار دانشگاه-۸۱۵۵۱۳۹۹۹۸

*** استادیار گروه اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

ایمیل: sghebadi@khuisf.ac.ir

اطلاعات مقاله	طبقه‌بندی JEL	واژگان کلیدی
تاریخ دریافت: ۲ اسفند ۱۳۹۸	D10, O4, C23	خانوار، مدیریت ریسک، شاخص ترکیبی،
تاریخ بازنگری: ۲۲ مهر ۱۳۹۹		رشد اقتصادی، داده‌های تابلویی پویا
تاریخ پذیرش: ۲۶ آذر ۱۳۹۹		

قدردانی: از تمامی افراد و موسساتی که در انجام این تحقیق مولف را مساعدت نمودند، قدردانی می‌شود.

تضاد منافع: نویسنده مقاله اعلام می‌کند که در انتشار مقاله ارائه شده تضاد منافی وجود ندارد.

منابع مالی: نویسنده هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ارجاع به مقاله:

سجادیه خواجویی، فرزاد،، بختیاری، صادق و قبادی، سارا. (۱۴۰۱). ارزیابی نقش مدیریت ریسک خانوار در رشد اقتصادی: شواهدی از کشورهای منتخب عضو سازمان همکاری اسلامی با تأکید بر ایران. *فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)*، ۱۹(۳)، ۹۳-۱۲۴.

doi [10.22055/JQE.2020.32698.2219](https://doi.org/10.22055/JQE.2020.32698.2219)

© 2022 Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

چکیده گسترده

معرفی:

اقتصاددانان نهادگرا، با طرح تئوری‌های جدید رشد اقتصادی، نهادها و ساختارهای مبتنی بر اقتصاد نهادی را به عنوان عوامل بنیادین رشد در نظر گرفته‌اند. بر همین اساس، مطالعات رو به رشدی، ضمن تحلیل نهادها و ساختارهای مربوطه، ارتباط این دسته از عوامل با رشد اقتصادی را مورد ارزیابی قرار داده‌اند. در این بین، مدیریت ریسک به عنوان یک ساختار انگیزشی معرف کیفیت نهادی از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. بر همین اساس پژوهش حاضر تلاش نموده است تا ضمن تدوین شاخصی به منظور سنجش مدیریت ریسک خانوار، به بررسی تأثیر آن بر رشد اقتصادی منتخبی از کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی طی دوره زمانی (۲۰۰۵-۲۰۱۷) بپردازد.

متدولوژی:

در این پژوهش از رهیافت داده‌های تابلویی پویا به منظور ارزیابی نقش مدیریت ریسک خانوار در رشد اقتصادی منتخبی از کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی طی دوره زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷ میلادی استفاده شده است. علاوه بر این، اطلاعات مورد نیاز نیز از بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول دریافت شده است.

تصریح مدل پژوهش

معادله زیر به منظور بررسی فرضیات پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است:

$$GDPG_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 GDPG_{it-1} + \alpha_2 HRM_{it} + \alpha_3 SE_{it} + \alpha_4 POPG_{it} + \alpha_5 INF_{it} + \alpha_6 K_{it} + \alpha_7 LP_{it} + v_{it} \quad (1)$$

در معادله فوق $GDPG$ رشد تولید ناخالص داخلی، HRM شاخص مدیریت ریسک خانوار، SE خوداشتغالی، $POPG$ نرخ رشد جمعیت، INF شاخص قیمت مصرف‌کننده، K انباشت سرمایه ناخالص و LP بهره‌وری نیروی کار است.

یافته‌ها:

نتیجه این مطالعه نشان می‌دهد در کشورهای منتخب اسلامی و در بازه زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷ میلادی اثر مدیریت ریسک خانوار و خوداشتغالی بر رشد اقتصادی مثبت و معنادار و اثر نرخ رشد جمعیت و تورم بر رشد اقتصادی منفی و معنادار بوده است. در حقیقت افزایش دسترسی خانوار به اعتبارات از طریق سرمایه‌گذاری در آموزش و سلامت؛ بهبود حمایت‌های اجتماعی از طریق سازگاری عرضه و تقاضای نیروی کار؛ تقویت سرمایه انسانی از طریق افزایش قدرت تولیدی و در نهایت بهبود توانایی دولت در اداره امور از طریق بهبود وضع معیشتی خانوار، به عنوان پیامدهای مثبت مدیریت ریسک خانوار و افزایش فعالیت‌های نوآورانه نیز به عنوان پیامد مثبت خوداشتغالی، افزایش رشد اقتصادی را به همراه خواهد داشت. در این بین افزایش تورم با کاهش قدرت خرید و سرمایه‌گذاری و از طرفی افزایش نرخ رشد جمعیت به دلیل وجود محدودیت منابع و ناکافی بودن زیرساخت‌ها، می‌تواند موجبات کاهش رشد اقتصادی را فراهم نماید.

نتیجه:

مبتنی بر تأثیر مثبت و معنادار مدیریت ریسک خانوار و خوداشتغالی و از طرفی تأثیر منفی و معنادار نرخ رشد جمعیت و تورم بر رشد اقتصادی منتخبی از کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی در بازه زمانی مورد نظر، پیشنهادات سیاستی به شرح زیر قابل ارائه است:

- دولت‌ها می‌توانند از طریق سهولت دسترسی خانوار به اعتبارات، حمایت از تشکلهای کارگری، ارتقاء سیستم‌های آموزشی، تدوین برنامه‌های سلامت

- همگانی، تنوع بخشیدن به منابع درآمدی دولت و بهبود امکانات بهداشتی، در جهت تقویت مدیریت ریسک خانوار اقدام نمایند.
- اعطای وام‌های بلاعوض به منظور راه‌اندازی کسب‌وکارهای مبتنی بر خوداشتغالی، ایجاد شرایط مناسب برای افزایش رقابت‌پذیری و معافیت‌های مالیاتی از سوی دولت‌ها می‌تواند منجر به تحریک خوداشتغالی گردد.
 - دولت‌ها می‌توانند از طریق مدیریت بهینه منابع، ضمن برقراری توازن میان رشد جمعیت و رشد اقتصادی، با بهره‌مندی از پتانسیل جمعیتی، تا حدودی اثرات منفی رشد جمعیت را خنثی نمایند.
 - دولت‌ها و بانک مرکزی می‌توانند تا از طریق افزایش نرخ بهره، کنترل دستمزدها و همچنین کنترل عرضه پول به مقابله با تورم بپردازند.

Reference

- Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2005). Institutions as a fundamental cause of long-run growth. *Handbook of economic growth, 1*, 385-472.
- Arellano, M., & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The review of economic studies*, 58(2), 277-297.
- Arun, T. G., & Bendig, M. (2010). Risk management among the poor: The case of microfinancial services, IZA Discussion papers 5147, Institute of Labor Economics (IZA).
- Asadzadeh, A., Khodaverdizadeh, S., Beheshti, K., Shomali, A. (2015). A Study of the Effect of Population Growth on Per Capita GDP in Iran Using an ARDL Approach. *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 4(14), 69-87. https://aes.basu.ac.ir/article_1118.html?lang=en (in persian).
- Ashrafi, A., Yahya Abadi, A., Samadi, S. (2013). Analysis of the effect of population growth and inflation on economic growth in D8 countries. *1th National E-Conference on Future Perspective of Iranian Economy: National Production Supporting Approach*. Isfahan Islamic Azad University. <http://conference.khuisf.ac.ir/Dorsapax/userfiles/file/pazhohesh/eghtesad%2092/NCFPIE121.pdf> (in persian).
- Asian Development Bank. (2003). Social protection: our framework policies and strategies.
- Atrkar Roshan, S., Noorian, M., Shirin bakhsh masooleh, S. (2016). The impact of government social spending on women's economic development (with an

- emphasis on education and health), in Selected Asian Countries. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 14(3), 37-60, doi: 10.22051/JWSPS.2016.2556 (in persian).
- Bales, S. (2013). *Impact of health shocks on household welfare in Vietnam-Estimates using fixed effects estimation*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Bozorgmehri, M., Mohammad khani, A., Nemati, F. (2016). Divergence in Organization of Islamic Cooperation, the Causes and Roots. *Political Studies of Islamic World*, 5(2), 25-52. https://psiw.journals.ikiu.ac.ir/article_920.html?lang=en (in persian).
- Brock, W., and Durlauf, S. N. (2001). Growth empirics and reality. *World Bank Economic Review*, 15: 229-272.
- Bugdol. M., Jedynek. P. (2012). Współczesne systemy zarządzania. Jakość, bezpieczeństwo, ryzyko. Wydawnictwo Helion, Gliwice.
- De Vreyer, P., and Lambert, S. (2014). "Household risk management in Senegal", [Research Report] Univerite Paris-Dauphine, pp.46.
- Elahi, N., Heydari, H., Kiaalhoseini, S., Abolhasani chimeh, M. (2018). Economic complexity and institutional factors: Comparison between developed, emerging and developing countries. *Journal of Econometric Modelling*, 3(3), 11-37. doi: 10.22075/JEM.2019.17030.1267 (in persian).
- Foa. R. (2014). Household Risk Preparation Indices-Construction and Diagnostics.
- Gohari, L., Salimifar, M., Aboutorabi, M A. (2016). The Effect of Financial Development on Human Capital in Iran. *The Economic Research*, 16 (3), 181-207. <https://ecor.modares.ac.ir/article-18-9360-en.html> (in persian).
- International Monetary Fund. (2019). Global Data, Available from: <https://www.imf.org/en/Data> [Accessed 5 December 2019].
- Jalili, A., Panahi, H., Sojoodi, S. (2020). Investigating the relation between womens health and economic growth in D8 countries: Konya panel causality approach. *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 16(4), 129-162. doi: 10.22055/jqe.2019.27386.1955 (in persian).
- Jani, S. (2020). Analyzing different institutional levels effect on economic growth and their causality relation in the countries of South West Asia and OECD, *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 17(1), 1-33. doi: 10.22055/jqe.2019.25189.1835 (in persian).
- Joint Research Centre-European Commission, (2008). *Handbook on constructing composite indicators: methodology and user guide*. OECD publishing.
- Kardgar, E., and Ahrari, M. (2015). Analysis of the Institutional Aspects of Risk Management in the Insurance Industry based on Transaction Cost Economics Approach. *The Journal of Planning and Budgeting*, 20 (1), 193-212. <http://jpbud.ir/article-1-1196-fa.html> (in persian).
- Lucas, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary, Economics*, 22(1): 3 -42

- Mashhadi Ahmad, M. (2013). The Meaning and Concept of Institutions in Institutionalism A Look at Differences between Old and New Institutionalism and the Role of Institutions in Economic Activities. *Economics Research*, 13(48), 49-77. https://joer.atu.ac.ir/article_915.html?lang=en (in persian).
- Mousavi Jahromi, Y. (2009). *Economic development and planning*. (Sixth Edition): Payame-Noor University. (in persian)
- Nadiri, M., and Mohammadi, T. (2011). Estimating an Institutional Structure in Economic Growth Using GMM Dynamic Panel Data Method. *Economic Modeling*, 5(15), 1-24. https://eco.firuzkuh.iau.ir/article_555516_en.html?lang=fa, (in persian).
- North, D. C. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. New York: Cambridge University Press.
- Ostrowska, M., and Mazur, S. (2015). Diversified Risk Management. *Procedia Economics and Finance*, (23): 615-621.
- Rampini, A. A., & Viswanathan, S. (2016). *Household risk management* (No. w22293). National Bureau of Economic Research.
- Rao, N., Singh, C., Solomon, D., Camfield, L., Sidiki, R., Angula, M., Poonacha, P., Sidibe, A., and Lawson, E. (2020). Managing risk, changing aspirations and household dynamics: Implications for wellbeing and adaptation in semi-arid Africa and India. *World Development*, 125, 104667.
- Rizvandi, M A., Sahabi, B., Momeni, F., Yavari, K. (2016). Exploring the Definition of Institution: Assessing Recent Alternative Approaches in Defining Institution. *The Journal of Planning and Budgeting*, 20 (4), 185-210. <http://jpbud.ir/article-1-1303-fa.html> (in persian).
- Samadi, A H., Abolhasan Beigi, K. (2013). Testing Wagner's Law in Selected OIC Member States Evidence from Panel Cointegration Tests. *Quarterly Journal of Economic Research and Policies*, 20 (64) :115-130. <http://qjerp.ir/article-1-525-en.html> (in persian).
- Samadi, M., and Rezaei, M. (2011). Survey the educational role of the family in the formal and public education system from the perspective of science and religion. *Scientific Journal of Islamic Education*, 19(12), 95-117. https://iej.ihu.ac.ir/article_200818.html (in Persian).
- Sarlak, A., and Hozhabr Kiani, K. (2015). The Effects of and Health Expenditure on Economic Growth in Iran's Provinces. *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 4(13), 171-185. https://aes.basu.ac.ir/article_1041.html?lang=en (in persian).
- Seyed Shokri, KH., and Karkhaneh, A. (2012). Survey the effect of inflation on economic growth: selected case study countries member of islamic conference. *Journal of Financial Economics (Financial Economics and*

- Development*), (6)18, 139-150. http://ecj.iauctb.ac.ir/article_511612.html (in persian).
- Siddiqui, D. A., and Ahmed, Q. M. (2013). The effect of institution on economic growth: A global analysis based on GMM dynamic panel estimation. *Structural Change and Economic Dynamic*, 24, 18-33.
- Skalamera-Alilovic, D., Arbula Blecich, A., and Blazekovic K. (2017). Self-Employment: Personal Characteristics of the Self-Employment and Impact on Economic Growth. In *INTERDISCIPLINARY MANAGEMENT RESEARCH CONFERENCE XIII*.
- Taiebnia A., and Nikoonesbati, A. (2013). Institutions and Economic Growth. *The Journal of Planning and Budgeting*. 18 (1), 109-132. <http://jpbud.ir/article-1-849-en.html> (in persian).
- The Heritage Foundation. (2019). Explore the Data, Available from: <https://www.heritage.org/index/explore> [Accessed 13 December 2019].
- United Nations Development Programme. (2019). Human Development Reports (Data), Available from: <http://hdr.undp.org/en/data#> [Accessed 10 November 2019].
- Woods, M., Linsley, P. (2017). *The Routledge Companion to Accounting and Risk*. Taylor & Francis, London: Routledge.
- World Bank. (2019). World Bank Open Data, Available from: <https://data.worldbank.org> [Accessed 10 November 2019].